

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3423/2022. (X. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény 22/B. § (4) bekezdése és a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője útján (dr. Grád András ügyvéd) az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Ebben a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnt.) 22/B. § (4) bekezdése, valamint a Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény II. cikke, VI. cikk (1) bekezdése és XVI. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott iratok szerint a következő.
- [3] Az indítványozó a gyámhatóság határozata szerint havi egy alkalommal, másfél órában jogosult „rokoni (csak meglátogatást magában foglaló), felügyelt kapcsolattartás” keretében kapcsolatot tartani az unokaöccsével a helyi család- és gyermekjóléti központ kapcsolattartási ügyeletén. A 2020. november 6-án az édesanya és a gyermek koronavírus-fertőzése miatt elmaradt kapcsolattartás 2021. január 29-én esedékes pótlása is elmaradt, ezért az indítványozó eljárást indított a kapcsolattartás végrehajtása iránt. Az ügyben eljáró bíróságok azt állapították meg, hogy a kapcsolattartási alkalom lemondására a gyermek orvosi igazolással bizonyított betegsége miatt került sor (a háziorvos igazolása szerint a gyermek 2021. január 29. napja és 2021. február 5. napja között beteg volt), ami a kapcsolattartás elmaradásának szempontjából önhibán kívül bekövetkezett körülményként értékelendő. A kérelmezett felróhatósága hiányában a végrehajtás elrendelésének feltételei a bíróságok szerint tehát a Bpnt. alapján nem álltak fenn, annak ellenére, hogy „gyermek házi orvosának elmondása szerint a gyermek egészségi állapotának romlása jellemzően a kérelmezővel való kapcsolattartások esedékeségekor merül fel, ugyanis ezen körülmény túlmutat a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtásának kérdésén” (lásd: Nagykatyai Járásbíróság 1.Pk.50.025/2021/11. számú elsőfokú végzése, Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú másodfokú végzése).
- [4] Az indítványozó ezt követően fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz. Kérelmében rámutat, hogy míg a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:182. § (2) bekezdése szerint a pótlási kötelezettséghez elegendő annak igazolása, hogy a kapcsolattartás a jogosultnak fel nem róható okból maradt el, addig a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdése szerint a végrehajtás elrendelésének feltétele a kérelmezett felróhatósága. A Ptk. és a Bpnt. „rendelkezései jogszabályi kollíziót eredményezhetnek és olyan anomáliát szülhetnek, amellyel a kapcsolattartás alapjoga legitim cél nélkül aránytalanul korlátozásra kerülhet”. A Bpnt. alapján ugyanis például betegsége hivatkozással – ami nem felróható – lényegében ki lehet bújni a pótlási kötelezettség alól, különösen, mert a családsegítő csak egy pótlási időpontot biztosít. Az indítványozó állítása szerint a rokoni kapcsolattartás az Alaptörvény II. cikke alapján alapjog, de a jogszabályok eltérő logikai megfogalmazása miatt az indítványozó kapcsolattartáshoz való joga – az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozva – kiüresedett. A rokoni hozzátartozói kapcsolattartás – hangzik az érvelés – a gyermek joga is egyben, ezért az, hogy a Bpnt. a Ptk.-val ellentétesen a kapcsolattartásra kötelezett felróhatóságát jelöli meg a végrehajtás feltételeként, a gyermek érdekét is csorbíthatja.

- [5] A Bpnt. 22/B. § (4) bekezdésén túlmenően az indítványozó szerint – a jogszabály alaptörvény-ellenességét megalapozó indokok miatt – a bíróság döntése is alaptörvény-ellenes. E körben az indítványozó lényegében azt sérelmezi, hogy a bíróság a Bpnt.-t alkalmazta, nem pedig a számára kedvezőbb Ptk.-t.
- [6] Az igazságügyi miniszter *amicus curiae* beadványban fejtette ki a két jogszabályi rendelkezés összefüggésére vonatkozó álláspontját, amelynek lényege, hogy nincs ellentmondás a jogszabályok között. A Ptk. 4:182. § (2) bekezdése előírja az elmaradt kapcsolattartás meghatározott határidőn belüli pótlását. „A kapcsolattartás pótlása a kapcsolattartásra kötelezett kötelezettsége. Ha az elmaradt kapcsolattartás pótlására nem kerül sor, akkor a felróhatóság esete fennáll, ezáltal alkalmazható a Bpnt. 22/B. (4) bekezdése. A kapcsolattartásra vonatkozó határozatot felróhatóan megszegni nemcsak azzal lehet, ha a határozatban foglaltaknak a kapcsolattartásra kötelezett nem tesz eleget, hanem azzal is, ha az egyébként neki fel nem róható okból elmaradt kapcsolattartást az erre nyitva álló határidőben nem pótolja, és e pótlás elmaradása tekintetében neki fel nem róható okra már nem hivatkozhat.”
- [7] 2. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [8] A támadott másodfokú végzést 2021. december 21-én kézbesítették, az alkotmányjogi panaszt pedig 2022. február 18-án – az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőn belül – nyújtották be. A kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtására irányuló kérelem tárgyában hozott döntés alkotmányjogi panasszal támadható {3067/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [9]}. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az eljárásban kérelmezőként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [9] Az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére hivatkozott, mindazonáltal részben nem a saját, hanem az érintett gyermek jogainak a sérelmét állította. Figyelemmel arra, hogy a gyermek tekintetében nem az indítványozó gyakorolja a szülői felügyeleti jogot, az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésére alapított kérelem nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjába foglalt feltételnek, ezért ebben a tekintetben érdemi elbírálásra nincs lehetőség [vesd össze: 3508/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [7]].
- [10] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: a) tartalmazza azt az alaptörvényi, illetve törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) és d) pontjai]; b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a kapcsolattartás pótlására vonatkozó szabályok ellentmondása a rokoni kapcsolattartáshoz való jog kiürítésére vezethet); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és bírói döntést [Bpnt. 22/B. § (4) bekezdés, Budapest Környéki Törvényszék 6.Pkf.51.979/2021/5. számú végzése]; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény II. cikk és VI. cikk (1) bekezdés]; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott előírás, valamint a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [11] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja szerint alkotmányjogi panasz esetén az indítványnak tartalmaznia kell az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét is, továbbá az e) pont úgy rendelkezik, hogy indokolást kell előterjeszteni arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [12] Jelen ügyben az indítványozó a Bpnt. 22/B. § (4) bekezdését kizárólag a Ptk. 4:182. § (2) bekezdésével való ellentétre hivatkozással támadta, és ebben látta a rendelkezés alaptörvény-ellenességét. Emellett a bírói döntés alaptörvény-ellenességét is szintén a jogszabályok ellentmondására vezette vissza (nem vitatta, hogy a Bpnt. alapján a bíróságnak nem volt mozgástere és vizsgálnia kellett a kérelmezett felróhatóságát a pótlás elmaradása tekintetében). Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint jogszabályi előírások értelmezéstől függő ellentéte, összeütközése nem alapvető jogokkal összefüggő, hanem jogbiztonsági kérdés. Ráadásul a jogforrási rendszerben azonos szintű jogszabályok összeütközésével kapcsolatos gyakorlat lényege, hogy meghatározott életviszonyok, illetőleg tényállások ellentétes – vagy az értelmezéstől függően ellentétes – rendezése önmagában nem is jelent alaptörvény-ellenességet [lásd legutóbb például: 3155/2018. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [23]]. A normakollízió állításán túlmenően az indítvány – a szülő-gyermek kapcsolattartásra vonatkozó alkotmánybírói döntések citálásán kívül – nem fejtette ki, hogy az Alaptörvényben biztosított jogok sérelme álláspontja szerint miben áll a rokoni kapcsolattartást érintően. Ezért az indítvány kapcsán azt kellett megállapítani, hogy az indítványozó nem hivatkozott olyan pontosan körülírt, releváns alkotmányjogi érvekkel alátámasztott

alaptörvény-ellenességre az Alaptörvény II. cikkével és VI. cikk (1) bekezdésével kapcsolatban, amelyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat tárgyává tudott volna tenni. Önmagában az a hivatkozás, hogy a Bpnt. és a Ptk. „hivatkozott rendelkezései jogszabályi kollíziót eredményezhetnek és olyan anomáliát szülhetnek, amellyel a kapcsolattartás alapjoga legitim cél nélkül aránytalanul korlátozásra kerülhet”, alapjogi szempontból nem minősül az Alaptörvény II. cikke és VI. cikk (1) bekezdése vonatkozásában érdemi elbírálásra alkalmas érvelésnek. Mivel tehát az indítványozó a normakollízióra való hivatkozáson kívül nem támasztotta alá érvekkel, hogy a Bpnt.-ben szereplő felróhatósági követelmény és az ennek alapján meghozott bírói döntés szerinte miért jár az általa hivatkozott Alaptörvényben biztosított jogok sérelmével, megállapítható, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának.

- [13] 3. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjának, részben pedig az 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) és h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2022. október 4.

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/591/2022.

